

Tips tegen kauwen

natuurdagboek 11 februari 2016

Ver de kauwrijes-kwestie kreeg ik vele tips, waarvoor hartelijk dank. Mijn vraag was hoe ik

vetbollen tegen die onstilbaar hongerige vogels kan beschermen. Ik geniet zeer van de vogels die op die bollen afkomen, ik hang ze vooral in mijn eigen belang op. Ik geniet ook van kauwrijes, maar heb geen zin om ieder kwartier een nieuwe vetbol op te hangen.

De meeste lezers raden aftakjes, huisjes, potten of manden aan, waarin de bollen onbereikbaar worden voor de grotere kostgangers onder de tuinvogels. Er zijn zelfs speciale bescherminstallaties tegen kauwen te koop, die ook tegen eksters, gaaien, kraaien, meeuwen en duiven beschermen. Een complete industrie gaat schuil achter onze behoeftige vogels te voeren. Zelf wil ik niet tegen een pandemonium van voederbakken, pindakaspothouders, manden, huisjes en aftakjes aankijken. Ze doen me te veel denken

aan boedhabeelden, lantarens, windorgels en andere hebedingetjes uit het tuinentuum.

De kauwrijes weten op de meest wankle constructies hun evenwicht te bewaren. Een aftakje weethoudt hen nauwelijks van een eenvoudig maar stevig maal van in vet ingelegde zaden.

Rest mij de tweede categorie: extreem veerkrachtige constructies. Met afstand het verst hierin gaat Anne Boshuizen, die een lang directorie-elastiek (dat in kleding genaaid wordt) in zijn tuin heeft gespannen. Het is een zwart elastiek, want zwart valt minder op tegen het struikgewas. Aan dat elastiek hangen elastieken van vijftienwintig centimeter naar beneden, aan elk waarvan een vetbol of andere tractatie bungelt. Er hoeft maar een zuchtige wind op te steken, laat staan een mees zich aan de dis te scharen, of de hele bujs zwiept en deint zo hevig... een kauw zou zo schrikken van het jojo-effect, dat hij op de vlucht slaat.

KOOS DIJKSTERHUIS

Kauw met afgerukte vetbol. FOTO: KOOS DIJKSTERHUIS

advertentie

VRIJ NEDERLAND PLUS

Lees Vrij Nederland op papier én digitaal. Profiteer nu van ruim 70 procent korting en ontvang 12 weken Vrij Nederland in de bus voor maar 15 euro. Ga nu naar www.vnl.nl/proef of bel 020-5518701.

12 WEKEN VOOR €15,-

Vrij Nederland

WWW.VNL.PROEF

Grenzeloze handel in bedreigde dieren

Een schattig, maar met uitsterven bedreigd aapje als huisdier; één klein tasje van mooi maar verboden slangenleer – is dat nu zo erg? Ja, vindt criminoloog en onderzoeker Daan van Uhm. 'Door illegale handel in wildlife verdwijnen diersoorten. Dat raakt aan de kern van ons bestaan.'

TEKST **Andrea Hijmans**

Op 31 januari werd een Britse heilkopertpluoot van een natuurbeschermingsorganisatie in het Serengeti National Park in Tanzania door stroopers doodgeschoten. Volgens criminoloog Daan van Uhm, gespecialiseerd in groene criminaliteit, is het incident illustratief: "De aandacht voor bijvoorbeeld stroperij neemt langzaam toe. Dat leidt tot bewapening, bij handhavers maar ook bij stropers en handelaars. Zij beseften: 'Als wij nu niet op hem schieten, dan schiet hij op ons.'"

Al jaren onderzoekt Van Uhm de verboden handel in beschermde planten, dieren en dierlijke producten. Voor zijn proefschrift 'Uncovering the illegal wildlife trade', waarop hij 9 februari aan de Universiteit Utrecht promoveerde, richtte hij zich op die laatste twee categorieën. Daaronder vallen bijvoorbeeld leventide vogels, reptielen en aapjes maar ook krokodillenleer, koraal, neushoornhoorns en kaviaar.

In de afgelopen tien jaar werd er in de EU meer dan 22.000 keer zo'n illegale dierlijke landing in beslag genomen. Nederland en Duitsland scoorden hoog. "Omdat we zo goed handhaven? Misschien. Maar beide landen zijn ook belangrijke doervoerhavens. Minstens even interessant zijn landen die nauwelijks iets in beslag nemen. Bulgarije en Griekenland zijn voorbeelden, terwijl juist daar veel illegale handel binnenkomt vanuit Turkije."

Hoe werkt het? Om daar de vinger achter te krijgen reisde Van Uhm af naar Rusland, China en Marokko, waar hij de handel in wilde kav-

iaar ingrediënten voor traditionele Chinese medicijnen (waaronder neushoornhoorns) en beschermde apen (Berberapen) nader onder de loep nam. Het lukte om in contact te komen met vaak behoorlijk loslippige informanten. "Verrassend, ja. Ze spraken met een zeker trots over hun business. Zelf zien ze die waarde niet als crimineel. En aan buitenstanders vertellen mensen gemakkelijker geheimeën."

Kennmerkend voor de sector is de verwereheid tussen onder- en bovenwereld. Iedereen profiteert. Als voorbeeld noemt hij de handel vanuit Dagestan (Kaukasus) in wilde kaviaar oftewel de eitjes van de wilde streur. Verboden en in theorie wordt dan ook alleen kaviaar verkocht van kwekerijen met een vergunning. De praktijk is anders. "Kweekkaviaar uit deze regio wordt regelmatig gemengd met wilde kaviaar en vervolgens, voorzien van valse papieren, geëxporteerd. Daarnaast werken criminelen bendes samen met de lokale politie. Die zorgt dat handelaren ongehinderd de zee op kunnen om te vissen en verdient daar zelf ook een zak

Die wilde kaviaar gaat eerst naar Moskou, door naar Wit-Rusland, en tenslotte via corrupte Poolse douaniers naar de EU'

'Een zeldzame vogel brengt gemakkelijk tienduizenden euro's op'

Deze vrouw probeerde visjes te smokkelen van Singapore naar Melbourne.

Kakatoes in plastic flesjes werden onderschept op de luchthaven van Tanjung Perak in Indonesië.

Exotische vogeltjes verstoppt in broekspijpen.

Met kolibraties in je boxershirt betrapt door de Nederlandse douane.

De bescherming van bedreigde diersoorten: het Cites-verdrag

In 1975 werd het Cites van Kracht (Convention on International Trade in Endangered Species). Doel van het ondertussen door 181 landen ondertekende document is regulering van handel in bedreigde dieren en planten, zonder deze soorten in het wild schade toe te brengen. Het verdrag onderscheidt drie categorieën.

Cites 1: de meest bedreigde soorten, bijvoorbeeld olifant, tijger en gorilla. Handel is in principe verboden.

Cites 2: soorten waarin in beperkte mate mag worden gehandeld, bijvoorbeeld op basis van een vastgesteld quotum per land.

Cites 3: soorten die het land van herkomst apart wil beschermen, door een speciaal Cites-certificaat te vragen.

Het Cites-verdrag kent een belangrijke ontsnappingsmogelijkheid, aldus criminoloog en onderzoeker Daan van Uhm. "Vaak mogen wilde soorten niet verhandeld worden maar de gekweekte of gefakte evenknie wel. Dit biedt mogelijkheden voor fraude: wilde exemplaren voorzien van valse papieren verhandelen als zijnde gefokt in gevangenschap."

'Over wie we het hebben? Nou, exclusieve restaurants, die weten dat kenners liever wilde dan gekweekte kaviaar hebben.'

Professionals
Organisaties in de illegale wildlife-handel zijn heel professioneel, wil Van Uhm maar zeggen. "Stel, je zit in de drugs en constateert dat het verhandelen van illegale dieren lucratief is - een zeldzame vogel brengt gemakkelijk tienduizenden euro's op. Dan is de overstap gauw gemaakt. Vaak kun je de oude, vertrouwde smokkelmethodes immers ook daarvoor inzetten. Waarom niet een schip dat cocaineervoert ook gebruiken om wat slangenhuiden hierheen te krijgen?"

Ander voorbeeld: opiumhandelaren in de Gouden Driehoek, die vanwege het repressieve beleid daar overstappen op verboden wildlife-producten. "De handel in levende dieren vergt uiteraard meer moeite. "Je wilt immers dat zoveel mogelijk dieren de overtocht overleven. Een paar jaar geleden liep daarom in Nederland een smokkelaar tegen de lamp. Hij droeg een speciaal geprepareerde boxershirt, met allemaal opgenaaide zakjes met daarin kolibraties, de snarels keurig dicht getaped. Om de paar uur moest hij naar de wc om ze te voeren."

Wie doen het? Behalve criminele organisaties onderscheidt Van Uhm nog twee categorieën. Om te beginnen 'toeristen en opportunisten': "Een jongen of meisje dat zo'n leuk klein schildpadje koopt in Marokko en dat in een bijgeleverd luciferdoosje in de boorstrak vervoert. En soms niet eens weet dat het niet mag. Of de toerist op familiebezoek naar, laten we zeggen Iran, die een paar kilo wilde kaviaar mee terugneemt en zo zijn reis eruit haalt."

Relatief gezien klein grut. Dat geldt niet voor de 'legale actoren'. Bedrijven, dierentuinen, kwekerijen, dierenhandelaren. Zij zijn goed op de hoogte van het Cites-verdrag (zie kader) en gebruiken dat om illegale handel als het ware wit te wassen. Waar hebben we het dan over? "Exclusieve restaurants die weten dat kenners toch liever wilde dan gekweekte kaviaar hebben. Rijke oliesjeitjes die graag hun verzameling aanvullen met die ene exotische maar beschermde vogel. De uitbater van de dierenwinkel die z'n legale vogelhandel gebruikt als dek-mantel voor verkoop van illegale producten."

Hoe kunnen we het tij keren? Herkomstlanden harder aanpakken? Van Uhm noemt dat 'lastig'; illegale handel kan nauw verwoven zijn met de lokale geschiedenis en cultuur. "Het Cites-verdrag en alles wat daaruit voortvloeit zien men vaak als iets dat door het Westen is opgelegd. De eerste natuurbeschermers in Afrika waren bijvoorbeeld jagers op groot wild. Kolonisten, mensen uit de witte elite, die zagen dat de wildstand terrugliep. Op hun initiatief kwamen er natuurparken. De lokale bevolking mag er niet meer jagen - overtreding wordt streng bestraft. De jacht blijft voorbehouden aan rijke westerlingen, met voldoende geld om een certificaat te kopen waarmee ze op olifanten en tijgers mogen schieten. Dat roept begripelijkerverwijs weerstand op. Alleen maar meer repressie zal het probleem niet oplossen."

Vernietiging aarde

Wat dan wel? Als het aan Van Uhm ligt moeten we eerst onze prioriteiten maar eens helder krijgen. "In het recht draait het om het begrip schade. Een gestolen mobieltje levert schade op, duidelijk. Dat geldt echter ook voor diersoorten die verdwijnen. Dat raakt aan de kern van ons bestaan, draagt bij aan de vernietiging van de aarde. Maar hoe beoordelen we die schade? Vinden we de afname van biodiversiteit echt erg? Dan moeten het serieus nemen, niet zo serieus als drugs- of wapenhandel."

Gaat dat lukken? Aarzeland: "Ik ben positief gestemd over het feit dat er in internationaal verband meer oog voor komt. Maar nog altijd staat het probleem veel te laag op de internationale agenda en is er nauwelijks aandacht voor de vraagkant vanuit het Westen."